

Янгиқўрғон шахарчаси

2024 йил 24 июнь

Янгиқўрғон туманлараро иқтисодий суди, судья Ж.С.Мусабоев раислигида, судья ёрдамчиси Ш.Халиловнинг суд мажлиси котиблигида, Наманган вилоят фермер дехкон хужаликлари ва томорка ер эгалари кенгаши "Ququmboy Durdonasi" фермер хўжалигининг жавобгар "Namangan Paxta Teks" масъулияти чекланган жамияти хисобидан 377 600 000 сўм асосий қарз ва 86 092 800 сўм пеня ундириш тўгрисидаги даъво аризаси бўйича кўзғатилган иктисодий ишни Наманган вилоят фермер дехкон хужаликлари ва томорка ер эгалари кенгаши ва даъвогар вакили О.Дадамирзаев (ишончнома асосида), жавобгар вакили М.Саттаров (ишончнома асосида) иштирокида суднинг ўз биносида очик суд мажлисида кўриб чикиб, куйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Наманган вилоят фермер дехкон хужаликлари ва томорка ер эгалари кенгаши даъвогар "Ququmboy Durdonasi" фермер хўжалиги (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) манфаатида судга даъво аризаси такдим этиб, жавобгар "Namangan Paxta Teks" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) дан 377 600 000 сўм асосий қарз ва 86 092 800 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд мажлисида кенгаш ва даъвогар вакиллари даъвони кўллабкувватлаб, даъво аризаси киритилгандан сўнг жавобгар асосий қарзини тўлик тўлаб берганлигини маълум қилиб, даъвони пеня ундириш қисмини қаноатлантириб беришни сўради.

Жавобгар вакили суд мажлисида даъвога эътирозлари йўклигини билдириб, асосий қарз тўлик копланганлигини, пеняни молиявий холатидан келиб чикиб камайтириб беришни сўради.

Суд даъвогар ва жавобгар вакилининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги ва кушимча такдим килинган хужжатларни урганиб чикиб, куйидаги асосларга кура, даъвони аризасини каноатлантиришни лозим топди.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 437-моддасига кўра, махсулот етказиб бериш шартномасига мувофик тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган махсулот етказиб берувчи-сотувчи шартлашилган муддатда ёки муддатларда ўзи ишлаб чиқарадиган ёхуд сотиб оладиган товарларни сотиб олувчига тадбиркорлик фаолиятида фойдаланиш учун ёки шахсий, оилавий мақсадларда, рўзгорда ва шунга ўхшаш бошқа мақсадларда фойдаланиш

билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиш учун топшириш, сотиб олувчи эса товарларни қабул қилиш ва уларнинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

Иш хужжатларидан аниқланишича, тарафлар ўртасида тузилган пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича шартномасига асосан даъвогар пахта хом ашёси етказиб бериши, жавобгар эса етказиб берилган маҳсулотларни қабул қилиб олиш ва уларни хақини белгиланган тартибда тўлаш мажбуриятини олган.

Даъвогар томонидан маҳсулотлар етказиб берилган, бироқ жавобгар томонидан мажбуриятлар лозим даражада бажарилмай, етказиб берилган маҳсулотлар ҳақи тўланмай келган, натижада 377 600 000 сўм қарздорлик вужудга келган.

Мазкур қарздорлик иш хужжатларидаги шартнома, ҳисобварақ-фактуралар ва бошқа ҳужжатларга асосан ўз тасдиғини топди.

ФКнинг 236-моддасига асосан, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 333-моддасининг биринчи қисмига мувофик, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонунчиликда ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Бироқ, ишни кўриш жараёнида жавобгар томонидан даъвонинг асосий қарз ундириш қисми тўлиқ тўланганлиги аниқланди, ушбу ҳолат жавобгарнинг банк маълумотига ҳамда даъвогар ва жавобгарнинг суд мажлисида берган кўрсатмасига асосан ўз тасдиғини топди.

Ушбу ҳолатда, даъвонинг асосий ҳарз ундириш ҳисмини ҳаноатлантиришни рад этиш лозим бўлади.

Шунингдек, даъво аризасида 86 092 800 сўм пеня ундириш сўралган.

Ўзбекистон Республикаси "Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий хукукий базаси тўгрисида"ги Қонунининг 32-моддаси 2-кисмига кўра, етказиб берилган товарлар (ишлар, хизматлар) хакини ўз вактида тўламаганлик учун сотиб олувчи (буюртмачи) етказиб берувчига ўтказиб юборилган хар бир кун учун кечиктирилган тўлов суммасининг 0,4 фоизи микдорида, аммо кечиктирилган тўлов суммасининг 50 фоизидан ортик бўлмаган микдорида пеня тўлаши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 2007 йил 15 июнь кунги "Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўгрисидаги фукаролик конун қўллашнинг айрим масалалари хақида"ги хужжатларини қарорининг 2-бандида, шартномада жарима ёки пеня шаклида белгиланадиган қабул неустойка тарафлар томонидан қилинган мажбуриятларнинг бажарилишини усулларидан бири хисобланади. таъминлаш

неустойкани ундириш тўгрисидаги даъволарни хал килишда неустойка хисобланганлиги, микдорининг қонун талабларига мувофик унинг бузилиши оқибатларига мутаносиблиги асослилиги, мажбурият каби холатларни хар томонлама ва чукур мухокама килиб, талаб килинган неустойканинг адолатли микдорини белгилашлари шартлиги тушунтириш берилган.

ФКнинг 326-моддаси иккинчи қисми мазмунига кўра, суд қарздор ва кредиторнинг манфаатларини ҳисобга олиб, кредиторга тўланиши лозим бўлган неустойкани камайтириш ҳуқуқига эга.

Юқоридаги қонун нормаларидан келиб чикиб, даъвогар жавобгарнинг манфаатларини кўзлаб, жавобгарнинг молиявий холатидан келиб чиқиб, суд даъво аризасида ундириш сўралган пенянинг 13 000 000 сўмини ундиришни, унинг қолган қисмини қаноатлантиришни рад этишни лозим топди.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси биринчи қисмига асосан, суд харажатлари ишда иштирок қилувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Қайд этиб ўтилган қонун нормаси талабидан келиб чиқиб суд, жавобгардан бюджетга 9 273 856 сўм давлат божи, даъвогар фойдасига 34 000 сўм почта харажати ундиришни лозим топди.

Баён этилганларга кўра ҳамда Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 112, 118, 170, 176-179- моддаларини қўллаб, суд

КАРОР КИЛАДИ:

Даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

Даъвогар "Ququmboy Durdonasi" фермер хўжалиги фойдасига жавобгар "Namangan Paxta Teks" масъулияти чекланган жамиятидан 13 000 000 сўм пеня, тўланган 34 000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар "Namangan Paxta Teks" масъулияти чекланган жамияти хисобидан бюджетга 9 273 856 сўм давлат божи ундирилсин.

Даъвонинг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргандан сўнг ижро варақаси берилсин. Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддатда апелляция тартибида Наманган вилоят судининг иқтисодий судлов ҳайъатига шикоят қилиш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи

Ж.С.Мусабоев